

คู่มือ

การปลูกกระเจียบแดง (Roselle, Rosella)

ศูนย์ศึกษาการพัฒนากุพานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตำบลห้วยยาง อำเภอเมือง

จังหวัดสกลนคร 47000 โทร. 0-4274-7589

ผลตอบแทน

- ผลผลิตเฉลี่ย	112	กิโลกรัมต่อไร่
- ราคาจำหน่าย	100	บาท/กิโลกรัม
- รายได้รวม	11,200	บาท/ไร่
- กำไร	4,882	บาท/ไร่

หมายเหตุ ราคาซื้อโรงงานหลวงดอยคำ จังหวัดสกลนคร

เกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จในการปลูกกระเจี๊ยบ

นางวอน ศิริฟอง
151 หมู่ 4 บ้านนางอย
ตำบลนาตาล อำเภอดงหลวง
จังหวัดสกลนคร
โทร. 063-9122206

ความเป็นมา

กระเจี๊ยบแดงเป็นพืชสมุนไพรที่น่าสนใจเนื่องจากปลูกง่ายไม่ต้องใช้สารเคมีกำจัดแมลงศัตรูพืช ประเทศไทยผลิตกระเจี๊ยบแดงได้ปีละ 250-600 ตัน ใช้ภายในประเทศร้อยละ 30 อีกร้อยละ 70 ส่งออก โดยมีตลาดสำคัญ คือ สหรัฐ และเยอรมัน

กลีบกระเจี๊ยบแดง มีสารสีแดงจำพวก anthocyanin มีกรดอินทรีย์หลายชนิด มีวิตามินเอ ซี เพคติน และแร่ธาตุอื่น ๆ ได้แก่ แคลเซียมในปริมาณสูง ฟอสฟอรัส แมกนีเซียม เป็นต้น ไนโบและยอดอ่อนก็มีวิตามินเอ แคลเซียมและฟอสฟอรัสสูง สารสำคัญในกระเจี๊ยบแดงมีฤทธิ์ช่วยลดความดันโลหิต ลดไขมันในเลือด น้ำกระเจี๊ยบลดความเหนียวข้นของเลือด ช่วยรักษาโรคเส้นโลหิตแข็ง เพราะได้น้ำกระเจี๊ยบมีรสเปรี้ยว ต้มแก้ร้อนใน กระจายน้ำ นอกจากนี้ยังบำรุงธาตุ แก้ดีพิการ กัดเสมหะ แก้ไอ ขับเมือกมันในลำไส้ บำรุงโลหิต บำรุงกระดูกและฟัน แก้โรคเบาหวาน ข้อควรระวังคือ กระเจี๊ยบแดงอาจทำให้ท้องเสียได้ เนื่องจากมีฤทธิ์เป็นยาระบาย และอาจจะมีผลต่อไต หากมีการบริโภคต่อเนื่องนานๆ ยอดและใบอ่อนของกระเจี๊ยบใช้ประกอบอาหาร กลีบกระเจี๊ยบแดงสามารถพัฒนาเพิ่มมูลค่าเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ได้ เช่น น้ำกระเจี๊ยบแดงพร้อมดื่ม น้ำ

กระเจี๊ยบแดงเข้มข้น ไวท์ แยม ผง ชาผงเป็นซองสำเร็จรูป เยลลี่ สีส้มอาหาร สบู่ เครื่องสำอาง เช่น ครีมหน้าใส ครีมขัดผิว เป็นต้น **กระเจี๊ยบแดง**มีชื่อวิทยาศาสตร์ Hibiscus sabdariffa var.sabdariffa L.. ต้นเป็นพุ่ม สูง 1.5-2.5 เมตร ผลมีกลีบเลี้ยงหนาสีแดงหุ้มไว้ ที่เรียกว่า กลีบกระเจี๊ยบหรือกลีบรองดอก (calyx) ผลเป็นกระเปาะ รูปครึ่ง วงกลม ยอดแหลม มีเมล็ดภายใน

พันธุ์ที่ปลูก

พันธุ์ที่ปลูกมีอยู่ 2 พันธุ์คือ

พันธุ์ชูดาน มีเนื้อหนา สีแดงเข้มจนถึงม่วง กลีบดอกค่อนข้างหนา มีสีแดงสด ดอกใหญ่ ดก น้ำหนักดี

พันธุ์ขอนแก่น มีกลีบหนา ดอกเล็กกว่าพันธุ์ชูดาน สีแดงเข้มค่อนข้างดำ

ต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการปลูกกระเจี๊ยบแดง

รายการ	จำนวนเงิน (บาท/ไร่)
1. ไถตะ,ไถแปร(400+500)	900
2.ค่าเมล็ดพันธุ์	50
3. ค่าปุ๋ยเคมี,ปุ๋ยคอก(868+600)	1,468
4. ค่ากำจัดวัชพืช และใส่ปุ๋ย (4x300)	1,200
5. ค่าปลูก (2x300)	600
6.ค่าเก็บเกี่ยว(7x300)	2,100
รวม	6,318

โรคที่สำคัญและการป้องกันกำจัด

โรคที่สำคัญ ได้แก่ โรคใบจุด โรคฝักจุดหรือฝักลาย และโรคแอนแทรคโนส

การป้องกันกำจัด ใช้เชื้อมาซาลัส ซัมทิลัส(มีเอส) พ่นในอัตรา 30-50 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

แมลงศัตรูพืชที่สำคัญ คือ หนอนกระตุ้หอม หนอนเจาะสมอฝ้าย เพลี้ยไฟ เพลี้ยอ่อน และเพลี้ยจักจั่นฝ้าย

การป้องกันกำจัด ใช้เชื้อ BT (Bacillus thuringiensis) ในอัตรา 60-80 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือใช้ สารธรรมชาติ เช่น เมล็ดสะเดา

พ่นในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือพ่นด้วยสารเคมีตามคำแนะนำและ
อาจปล่อยแมลงศัตรูพืช เช่น แมลงช้างปีกใสและด้วงเต่าตัวดำ

1. การเก็บรักษา

- นำกระเจี๊ยบแดงที่อบแห้งสนิทบรรจุถุงพลาสติกใส และ
ปิดปากให้แห้งสนิท นำจัดเก็บในห้องที่สะอาด เย็น ไม่อับชื้น
ป้องกันแสงแดดกระทบ
- หมั่นคอยดูแล และระวังไม่ให้มีเชื้อราและแมลงเข้าไปทำให้
คุณภาพกระเจี๊ยบแดงลดลง
- กระเจี๊ยบแดงแห้งที่จัดเก็บไว้อายุเกิน 3 เดือน ควรจะมีการ
นำมาอบใหม่อีกครั้ง เพื่อไม่ให้มีความชื้นและโรคแมลงเข้า
ทำลาย

สภาพพื้นที่ปลูกที่เหมาะสม

- เจริญเติบโตได้ดีในเขตกึ่งร้อน อุณหภูมิเหมาะสมประมาณ 18 – 35 องศาเซลเซียส
- ชอบอากาศร้อนหรือค่อนข้างร้อน ทนต่อความแห้งแล้งและไม่ชอบน้ำขัง
- ขึ้นได้ในดินทุกชนิด
- เจริญได้ดีในที่โล่งแจ้ง สภาพแสงแดดจัดเต็มวัน เป็นพืชที่ไวต่อแสง จะออกดอกเมื่อวัน ดังนั้นจึงต้องการช่วงแสง 13 ชั่วโมง ในช่วงการเจริญเติบโต 4 -5 เดือน และจะเริ่มออกดอกเมื่อมีอายุประมาณ 120 วัน

วิธีการปลูก

ปลูกเมื่อฝนเริ่มมา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือควรปลูกในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ภาคกลางในช่วงเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม

ทำการไถพรวนเตรียมดิน โดยไถกลบวัชพืชก่อนประมาณ 2-3 สัปดาห์ แล้วจึงพรวนดินอีก 1-2 ครั้ง ให้อายุขุย ไร่ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยหมักอัตราประมาณ 0.5-1 ตันต่อไร่ พร้อมการพรวนดินปลูกโดยขุดหลุม หรือเปิดร่องเล็ก ๆ แล้วหยอดเมล็ด 4-5 เมล็ด ห่างกันระหว่างแถวประมาณ 1 เมตร และระยะต้นประมาณ 50-70 เซนติเมตร แล้วกลบดินเล็กน้อย เมื่อกระเจี๊ยบแดงงอกเป็นต้นอ่อน อายุประมาณ 2-3 สัปดาห์ ให้ถอนทิ้งให้เหลือต้นที่แข็งแรงหลุมละ 2-3 ต้น เพื่อไม่ให้แน่นเกินไป กำจัดวัชพืช 2-3 ครั้ง พร้อมการถอนแยก หรือเมื่อพืชมีอายุ 1 และ 2 เดือน

การปฏิบัติหลังการเก็บเกี่ยวและการเก็บเกี่ยว

1. การแปรรูปหลังการเก็บเกี่ยว ดังนี้

1.1 นำดอกกระเจี๊ยบแดงที่ได้ไปแทงเมล็ดดอก โดยได้แทงหรือได้กระทุ้งแทงบริเวณข้อใต้เมล็ดหลุดออกจากกระเปราะหุ้มเมล็ด ส่วนที่เหลือเป็นกลีบเลี้ยง หรือกลีบดอกของดอกกระเจี๊ยบแดงและนำกลีบดอกที่กระทุ้งได้ไปตากแดดนาน 4 -7 วัน จนแห้งสนิท

1.2 การตากดอกกระเจี๊ยบแดง ควรตากบนชั้นสูงให้สูงจากดินประมาณ 60 – 70 เซนติเมตร

ดอกกระเจี๊ยบที่เก็บเกี่ยวได้ ให้ใช้มีดตัดโคนแล้วกระทุ้งให้กลีบดอกและกระเปาะเมล็ดหลุดออกจากกันโดยใช้ไม้ไผ่ หรือดินสอก็ได้ นำกลีบดอกไปตากในภาชนะที่สะอาดประมาณ 3-4 วันในสภาพแดดจัดหรืออบให้แห้งสนิท จึงบรรจุภาชนะ หรือถุงปิดสนิท ส่วนกระเปาะให้แยกแตก เมื่อแห้งสนิทให้แยกเมล็ดออก นำไปจำหน่ายได้เช่นกัน

การให้น้ำ

ควรให้น้ำสม่ำเสมอในช่วง 1-2 เดือนแรก และให้น้ำบ้างเมื่อฝนทิ้งช่วงประมาณสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

การกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ย

การกำจัดวัชพืชและการใส่ปุ๋ย กำจัดวัชพืชและใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 อัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง เมื่อกระเจี๊ยบเจริญเติบโต อายุประมาณ 10 -15 วัน และ 40-50 วัน ไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยที่มีไนโตรเจนสูง เพราะถ้าใส่มากเกินไปจะทำให้ใบและฝักโตเร็วเกินไปและเป็นโรคร่วง

การเก็บเกี่ยว

กระเจี๊ยบมีอายุเก็บเกี่ยว 5-6 เดือน ประมาณเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม เมื่อผลมีสีแดงเข้มและกระเปราะ/ฝักเริ่มแห้ง การเก็บเกี่ยว กระทำได้ 2 วิธี คือ

1. ใช้กรรไกรหรือมีดตัดเฉพาะดอกกระเจี๊ยบแดง
2. เก็บเกี่ยวทั้งต้นโดยใช้เคียวเกี่ยวโคนกิ่งที่มีดอกกระเจี๊ยบ แล้วนำมาปลิดดอกทีหลัง

